

Wie is het?

Floddertje of
Smeerkees?

Net als Floddertje

Lekker klieren

Dieren met een k

Hoeveel ken jij er?

© Fiep Amsterdam bv; Fiep Westendorp Illustrations

Fiep Westendorp

Buitengewoon Annie

Hoera! Het is tijd om de grande dame van de Nederlandse kinderliteratuur in het zonnetje te zetten. 20 mei is de geboortedag van Annie M.G. Schmidt en dat wordt elk jaar gevierd met een speciale Annie M.G. Schmidt-week. 'Allemaal in bad!' is het thema dit jaar en tijdens deze feestelijke week staat het boek *Floddertje* centraal. Dit boek heeft u misschien al op school staan en anders kunt u het aanschaffen of lenen bij de bibliotheek. De gedichten *De koning was bang voor k...* en *De eendjes* worden ook behandeld in deze lesbrieven.

Annie in het kort

De schrijfster Annie M.G. Schmidt werd in 1911 geboren en was van jongs af aan gek op lezen en schrijven. Na de Tweede Wereldoorlog

WIST JE DAT...
ANNIE ERVAN HIELD OM
TEGEN DE REGELS IN
TE GAAN? EEN BEKEND
QUOTE VAN HAAR IS: 'DOE
NOOIT WAT JE MOEDER
ZEGT, DAN KOMT HET
ALLEMAAL
TERECHT.'

ging ze bij de Amsterdamse krant *Het Parool* werken, waar ze in 1952 gevraagd werd om een serie voor heel jonge kinderen te schrijven. Op 13 september van dat jaar verscheen het eerste Jip en Janneke-verhaal in de krant. Volgens Annie kostte het haar weinig moeite om die verhalen op papier te zetten: 'Het was misschien mijn eigen kleurmentaliteit die maakte dat het zo vlot ging.' Ze

kreeg de smaak van het schrijven van kinderverhalen te pakken. Een jaar later verscheen haar eerste boek voor oudere kinderen: *Abeltje*. Door de jaren heen liet Annie zien hoe veelzijdig ze was. Zo schreef ze onder andere de musical *Ja zuster, nee zuster* en de boeken *Jip en Janneke*, *Minoes* en *Pluk van de Petteflet*. Veel van haar werk is tijdloos en spreekt nog steeds kinderen én volwassenen van alle leeftijden aan.

Fiep Westendorp

Minstens zo bekend als de verhalen Annie M.G. Schmidt zijn de tekeningen die illustratrice Fiep Westendorp erbij maakte. Annie en Fiep leerden elkaar kennen op de redactie van *Het Parool*, waar ze al snel dikke vriendinnen werden. Het tweetal bleef de rest van hun leven met veel plezier samenwerken. Zo illustreerde Fiep onder meer de verhalen *Jip en Janneke*, *Pluk van de Petteflet*, *Floddertje*, *Otje* en de verzamelbundel *Ziezo*.

Over Floddertje

Floddertje in bad, bij de kapper en in de keuken. Wat Floddertje en haar hondje Smeerkees ook ondernemen, het wordt een puinhoop! Toch wordt Floddertje aan het eind van haar avonturen beloofd met een ere-lint van de burgemeester. Het boek *Floddertje* verscheen in 1973, maar vijf jaar eerder maakten Annie M.G. Schmidt en Fiep Westendorp de verhalen al, in opdracht voor Nutricia. De boekjes over dit meisje dat altijd vies werd, konden bij elkaar gespaard worden bij de koffiemelk. *Floddertje* is nog altijd een van de meest verkochte boeken van het duo.

>> HET SCHRIJVEN
VOOR KINDEREN
GING ANNIE ZO GOED AF
OMDAT ZE ZELF ALTIJD
KIND IS GEBLEVEN.

EN VERDER:

Word vrienden met Floddertje en leer nieuwe rijmwoorden

TEKENEN

Maak je dier extra eng

KLEUREN

Maak Floddertje lekker vies!

RIJMEN

Hoeveel woorden ken jij?

Nodig:

- digitale afbeelding Vriendenboekje van...
- digibord

Ontwikkelingsgebieden:

luistervaardigheid,
mondelijke
taalvaardigheid

Duur opdracht:

30 minuten

Klassikaal

Hallo Floddertje!

Lees het verhaal *Opgesloten uit Floddertje* voor aan de klas.

Start na het voorlezen een kringgesprek over het verhaal. Voorbeelden van vragen die het gesprek op gang kunnen helpen, zijn:

- Wat vinden leerlingen van het verhaal?
- Wat vinden ze van Floddertje en Smeerkees?

Bekijk met de leerlingen het vriendenboekje van Floddertje op het digibord. Lees voor en benoem wat er te zien is. Daarnaast is er een lege pagina voor de klas beschikbaar (zie digitale afbeelding). Laat om de beurt een kind de gestelde vragen beantwoorden.

Nodig:

- illustraties van Floddertje en Smeerkees

Ontwikkelingsgebieden:

luistervaardigheid en
logisch denken

Duur opdracht:

15 minuten

Klassikaal

Wie doet wat?-spel

Lees onderstaande fragmenten uit *Floddertje* voor en vraag de kinderen welke naam er op de lege plek hoort te staan.

Ze mogen steeds kiezen uit het meisje Floddertje of het hondje Smeerkees. Laat leerlingen na elk voorgelezen stuk steeds de bijbehorende illustratie zien, zodat ze weten hoe de twee er in het verhaal uitzien.

FRAGMENT 1

Van blijdschap draaide een paar keer om de bruid heen. En zo werd het zwarte lint om en om en om de bruid gewikkeld. En zo'n lint zit vol met inkt! Daar had je het! Allemaal zwarte strepen op de witte bruidsjaпон. De bruid wou eerst gaan huilen. Maar alle mensen riepen 'Ah, wat een prachtige bruidsjaпон! Zwart met Wit! Wat beeldig!' En toen lachte de bruid weer.

Over wie gaat dit: Floddertje of Smeerkees?

Antwoord: Smeerkees

Weten de leerlingen wat het zwarte lint is? Leg uit dat mensen vroeger verhalen met een typemachine schreven waarin een lint met inkt zat.

Fiep Westendorp

FRAGMENT 2

De schilder stond boven haar, ook op de ladder, maar merkte niets.

En nu naar beneden. Maar vond het eng.

Hij spartelde en

de ladder begon te wiebelen. De schilder schrok zo,

dat hij een van

de potten verf liet vallen.

..... was juist op de tweede tree van de ladder toen ze alle blauwe verf over zich heen kreeg.

Welke naam hoort op de lege plekken?

Antwoord: Smeerkees, Floddertje

FRAGMENT 3

'En nu ga je naar de kapper,' zei moeder. 'Je haar lijkt wel een vogelnest. Zeg tegen de kapper dat hij het zo kort mogelijk knipt.'

Mag ik dan onderweg een ijsje kopen?' vroeg

.....

'Nee,' zei moeder. 'Je hebt er al twee gehad.'

'Maar ik heb het zo warm,' jammerde

'Als dat haar eraf is, krijg je het vanzelf weer koeler,' zei moeder.

'Tjonge, wat een haar!' riep de kapper. 'Het lijkt wel een hooiberg. Hoeveel moet eraf?'

'Zo kort mogelijk,' zei

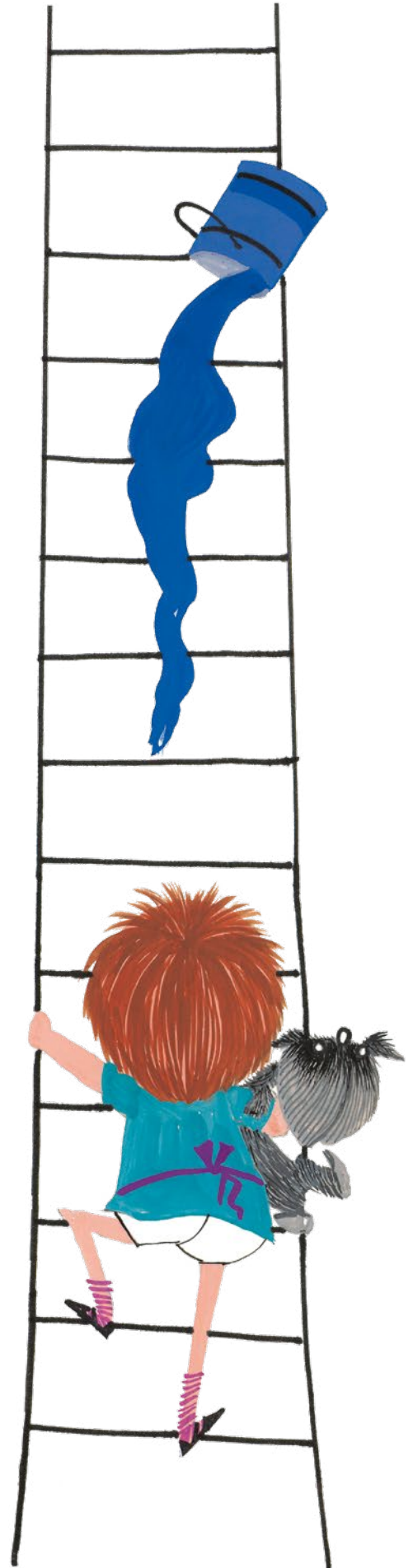
'En bij ook zo kort mogelijk.'

'Zo kort mogelijk?' vroeg de kapper.

'Dat betekent helemaal kaal.'

Welke naam hoort op de lege plekken?

Antwoord: Floddertje, Floddertje,
 Floddertje, Smeerkees

Fiep Westendorp

FRAGMENT 4

Intussen zat tante Toos te wachten. Op Floddertje.
En op de taart.

..... was er het eerst. Druipend van de
modder. Ze had zo'n haast om binnen te komen
dat ze struikelde en languit op tantes witte
vloerkleed viel.

..... maakte dadelijk ruzie met tantes poes.

En daar was de bakkersjongen met de taart in een
doos. Wat zag hij eruit!

En de taart was ook niet droog gebleven.

Maar wie stond daar op de stoep?

De burgemeester.

'..... is heel dapper geweest,' zei hij.

'En haar hondje ook. Ze hebben het leven gered
van de bakkersknecht.'

Welke naam hoort op de lege plekken?

Antwoord: Floddertje, Smeerkees, Floddertje

Nodig:

- werkblad Klieder-
kleurplaat
- digitale afbeelding
Floddertje in de
keuken
- kleurpotloden,
wasco of stiften

Ontwikkelings- gebieden:

luistervaardigheid
en creatieve
ontwikkeling

Duur opdracht:

25 minuten

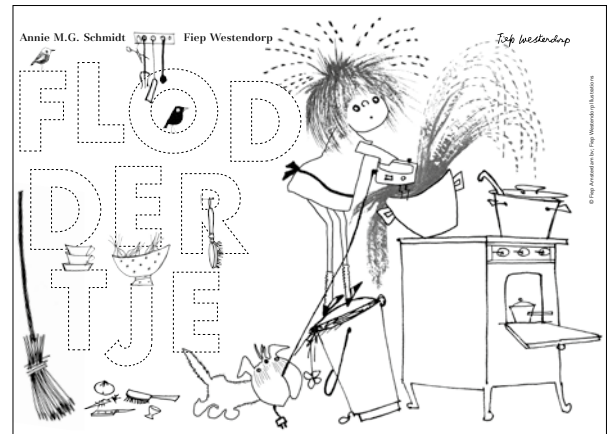
Klassikaal en individueel

Kliederen met Floddertje

Print voor elke leerling een kliederkleurplaat (zie het Werkblad Kliederkleurplaat).

Lees het verhaal *Moeder is
ziek* aan de klas voor en
na het luisteren mogen de
leerlingen de kleurplaat zo
vies mogelijk maken met
kleurpotlood, wasco of
stiften. Overal mogen
vlekken komen!

Enge dieren tekenen

Lees het gedicht *De koning was bang voor k...* aan de klas voor.

Bespreek na afloop in een kringgesprek over welk dier het gedicht gaat. Weten de leerlingen waar de koning zo bang voor was? Horen ze ook welke woorden er rijmen in dit gedicht? Herhaal een aantal rijmwoorden uit het gedicht. Zoals apen en schapen of rillen en gillen.

Dit gedicht van Annie M.G. Schmidt verscheen in de bundel *Ziezo*.

De koning was bang voor k...

Er was eens een koning met goede manieren.
 Hij hield veel van dieren, van allerlei dieren.
 Hij hield veel van hondjes en roets-hagedisjes,
 en tijgers en eekhoorns en kikkervisjes,
 hij hield ook van vliegen en vuursalamanders
 en nu en dan ook nog wel eens van iets anders,
 hij hield heel erg veel van zijn ezeltje Langoor
 maar één dier bestond er, daar was hij zo bang voor!
 Voor k..., voor k... 'k durf het woord niet te zeggen,
 maar 'k wil wel proberen het uit te leggen:
 het spint, het eet vis en je kunt het ook aaien,
 't heeft vier zachte voetjes. Nou, kun je het raaien?

Zijn hele paleis zat vol geiten en spinnen,
 maar k... die mochten volstrekt niet naar binnen.
 Wel mieren en beren en muggen en apen
 en kleine konijntjes en kreeften en schapen,
 en motten en bevers en kevers en spreuwen
 en heel veel kanariepietjes en leeuwen,
 maar op alle hekken en deuren en latten
 daar stond het geschreven: Verboden voor k...

Wel, eens op een dag ging de koning proberen
 om weer eens van voren af aan te regeren,
 want kijk, als zo'n land weer een poos geregeerd was,
 dan zag je zo duidelijk, dat het verkeerd was.
 Daar zat hij dus weer en hij zat niet alleen,
 de hele ministerraad zat om hem heen,
 de koningin was er alleen om te kijken
 en rimpeltjes uit zijn gewaden te strijken.
 En toen zei er iemand: O help, wat is dat?
 De koning keek op. In de zaal stond een k...

De Raad zat te rillen,
 de koning ging gillen,
 de koningin... nou...
 viel onmiddellijk flauw,
 en alle lakeien
 die stonden te schreien,
 het was een tumult,
 men schrok zich een bult,
 het was een geroes
 alleen voor die p...
 die daar heel onschuldig en zoet zat te spinnen.
 Daar kwam de gravin van Bobbeljak binnen.
 Zij maakte een sierlijke buiging, en zei:
 O sire, verschoning, die k... van mij.

Toen werd de gravin uit het land verbannen
 met de k... en met al haar potten en pannen.
 Zij verdween in haar koets met het grafelijk wapen.
 Maar de koning, die kon in geen drie weken slapen.

Nodig:

- tekenpapier, (kleur)potlood en gum
- (digi)bord

Ontwikkelingsgebieden:

luistervaardigheid,
 mondelinge taalvaardigheid,
 creatieve ontwikkeling

Duur opdracht:

20 tot 40 minuten

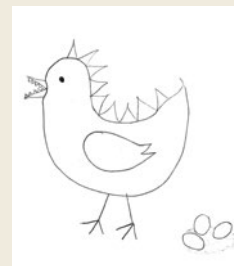
Klassikaal en individueel

Dierenquiz

Na het voorlezen van *De koning was bang voor k...* is het tijd voor een dierenquiz. Weten de leerlingen nog meer dieren die beginnen met de letter K? Schrijf eventueel alle dieren die de kinderen noemen op het (digi) bord en laat ze één dier kiezen om zo te gaan tekenen. Vraag de leerlingen of ze het dier extra eng kunnen maken, zodat de koning niet voor niets zo bang is geweest. Laat ze enge tanden toevoegen, stekels of misschien spuwt hun dier wel vuur.

Voorbeelden van dieren met een K

konijn
 kip
 kanarie
 kwartel
 kangoeroe
 kalkoen
 kikker
 kakkerlak
 kameel
 kameleon
 krokodil

Voorbeelden van enge dieren

Nodig:

- digitale afbeelding Vier op een rij-rijm
- digibord

Ontwikkelingsgebieden:

luistervaardigheid,
 mondelinge taalvaardigheid

Duur opdracht:

20 tot 40 minuten

Klassikaal en individueel

Vier op een rij-rijm

Lees het gedicht *De eendjes* voor.

De eendjes

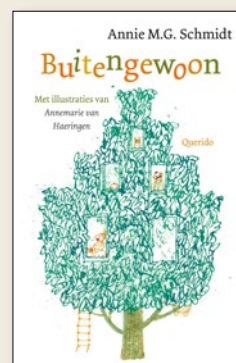
Kom, zeiden vanmorgen de eendjes ontroerd,
 dat jongetje heeft ons zo dikwijls gevoerd,
 we doen het nu anders, we draaien het om.
 Nu gaan we het jongetje voeren. Kom!

Ze kochten wat boter, ze kochten wat brood,
 ze hadden ook ieder een mand aan hun poot,
 ze kochten wat muisjes en toen nog wat sjam,
 en gingen naar 't jongetje toe met de tram.

Het jongetje wou net de voordeur uitgaan,
 toen hij daar op straat twintig eendjes zag staan.
 Dag, jongetje, zeiden ze, ga maar naar binnen.
 We komen je voeren; we gaan zo beginnen.

Toen moest hij gaan zitten. Hij kreeg een servet.
 Ze sneden het brood en smeerden het vet.
 Ze gaven hem stukjes van 't brood, om de beurt,
 met sjam (appel-bessen) en muisjes (gekleurd).

Hè, zeiden de eendjes, wat leuk is dat nou,
 je hebt ons gevoerd, en nu voeren we jou.
 Zo, zeiden de eendjes, nou heb je genoeg.
 Kom jij eens 'n keer weer bij ons, 's morgens vroeg?

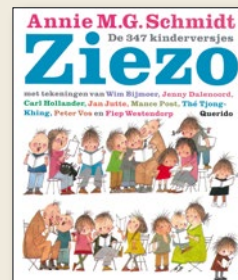

Dit gedicht van Annie M.G. Schmidt verscheen in de bundels *Ziezo* en in *Buitengewoon* die u tijdens de Annie M.G. Schmidt-week 2019 gratis ontvangt bij aankoop van een selectie van haar boeken.

Houd na het voordragen een kringgesprek om te controleren of alle kinderen het gedicht begrijpen.

Een paar voorbeeldvragen die gesteld kunnen worden:

- Wat gingen de eendjes nou doen?
- Heb je zoiets weleens gezien of meegemaakt?
- Lijkt dat je leuk; gevoerd worden door eendjes?
- Voer jij de eendjes weleens?

Na het kringgesprek is het tijd voor een rijmspelletje.

Met een aantal woorden uit het gedicht mag de klas zelf gaan rijmen. Toon het werkblad Vier op een rij-rijm op het digibord en bekijk de gekleurde rijmwoorden. Kunnen de kinderen samen nog twee woorden bedenken die op deze woorden rijmen?

Als de klas nog niet eerder heeft gerijmd, is het handig om vooraf een aantal voorbeelden door te nemen van woorden die op elkaar rijmen.

Of help leerlingen op weg door de eerste rijmwoorden zelf aan te vullen.

Mogelijke rijmwoorden die passen bij de gevraagde rijmwoorden uit het gedicht:

Bij 'om' en 'kom': som, dom, glom, klom, stom, brom

Bij 'brood' en 'poot': koot, boot, loot, moot, dood, goot, bloot

Bij 'uitgaan' en 'staan': maan, slaan, traan, aan, kraan, zwaan

Bij 'nou' en 'jou': mouw, vouw, lauw, miauw, touw, hou